

ΓΙΑΤΙ ΑΝΤΙΦΑ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ!

ΜΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ FIGHT BACK!* ΜΕ ΣΥΝΤΡΟΦΙΣΣΕΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ (F)ΑΝΤΙΦΑ ΟΜΑΔΕΣ

Το 2013 βγήκε στα γερμανικά ένας τόμος με τον τίτλο που δώσαμε σε αυτή τη συνέντευξη. Γράφτηκε από μια γυναικεία ομάδα που ενδιαφέρθηκε να επαναφέρει στην κινηματική μνήμη το έργο των (f) Antifa ομάδων στη γερμανία, δηλαδή των φεμινιστικών ομάδων Antifa που κυρίως στα '90s διεκδίκησαν επιθετικά μια γυναικεία ριζοσπαστική φεμινιστική θέση, τόσο στο επίπεδο της κριτικής των κοινωνικών σχέσεων που δημιουργούσε ο γερμανικός εθνικοσοσιαλισμός, όσο και στο επίπεδο της αντι-σεξιστικής κριτικής μέσα στο αντι-φασιστικό κίνημα της χώρας. Στο παρελθόν, πολλές φορές νιώσαμε ότι λείπει κάτι αντίστοιχο στην Ελλάδα και ως ομάδα που ενδιαφέρεται για ριζοσπαστικές συναρθρώσεις των φεμινιστικών και των Antifa λόγων, σκεφτήκαμε να βρούμε αυτές τις γυναίκες για να κάνουμε μια συνέντευξη. Μέχρι την ολοκλήρωση αυτής της συνέντευξης, καταλάβαμε ότι έχουμε πολύ δρόμο ακόμα να διανύσουμε, ιδιαίτερα σε επίπεδο οργάνωσης των ιδεών και των πρακτικών μας, και μας αποκαλύφθηκαν απόψεις αρκετά ενδιαφέρουσες για την όλη συζήτηση περί αντιφασισμού και φασισμού τόσο στη γερμανία όσο και στην Ελλάδα.

Fight Back!: Ποιοί είναι οι στόχοι σας με τη δημοσίευση αυτού του βιβλίου και ποιά τα κεντρικά του θέματα;

- Με το βιβλίο μας έχουμε, κυρίως, δύο προθέσεις. Πρώτον, είναι σημαντικό για εμάς να διευρύνουμε τις καταγραφές της «δικής μας» αντιφασιστικής ιστορίας. Υπάρχουν, βέβαια, κάποια βιβλία για τη δημιουργία και την πρακτική του αυτόνομου κινήματος, μπορεί ακόμα να διαβάσει καμιά πολλά κείμενα σήμερα που επιτρέπουν να ανιχνεύσουμε τις καταβολές και την εξέλιξη του Antifa κινήματος, όμως, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων μας για τις αντισεξιστικές οπτικές στο εσωτερικό του Antifa συναντήσαμε πολλά «κενά». Κάποιες από εμάς θυμόμασταν ακόμα τις ενεργές (f)Antifa ομάδες από τη δεκαετία του '90 και συμφωνήσαμε αμέσως ότι είχε δοθεί λίγη έως καθόλου προσοχή σε αυτές τις ομάδες, ακόμα και σε πρόσφατες δημοσιεύσεις. Αυτό θέλαμε να αλλάξουμε με το πρότζεκτ μας.

Ουσιαστικά, το βιβλίο περιέχει συνεντεύξεις με παλιές αλλά και ενεργές φεμινιστικές Antifa ομάδες και απόψεις για τις αντίστοιχες περιόδους. Για αυτό και γράψαμε μια εισαγωγή για κάθε κεφάλαιο, για να δώσουμε το κοινωνικό πλαίσιο και να υπογραμμίσουμε τις αντίστοιχες αντιφασιστικές και φεμινιστικές συζητήσεις. Για να επιτρέψουμε σε ακτιβίστριες της περιόδου να μιλήσουν, πραγματοποιήσαμε πολλές συνεντεύξεις με ομάδες και ακτιβίστριες από διαφορετικές περιοχές της γερμανίας, αλλά και την Αυστρία και την Ελβετία. Τις συμπληρώσαμε με ποικίλα ντοκουμέντα όπως φλάνιερς και κείμενα. Φυσικά η διαλογή μας δεν καλύπτει τα πάντα. Αλλά παρόλαυτα πιστεύουμε ότι δίνουν μια ευκαιρία να αποκτήσει καμιά σήμερα μια άποψη πάνω στις αντιπαραθέσεις της περιόδου που είναι τόσο ουσιαστικές, ακόμη και για

το σήμερα. Θεωρούμε ότι είναι πολύτιμο για τις σημερινές συζητήσεις – και αυτή την εντύπωση δεν την αποκτήσαμε μόνο από την έρευνα μας – ότι πολλά από τα επιχειρήματα και τις αγωνίες που τέθηκαν τότε δεν έχουν εφαρμοστεί στην πράξη και έχουν ακόμα μεγάλη σημασία.

Κατά την άποψή μας, οι συνθήκες που έκαναν αναγκαία τη δημιουργία της φεμινιστικής antifa δεν έχουν αλλάξει τόσο θεμελιακά, ώστε να μην απαιτείται μια φεμινιστική άποψη. Με το βιβλίο μας αυτό θέλουμε να μεταφέρουμε τα αιτήματα που διατυπώθηκαν από τις (f)Antifa ομάδες. Να ενσωματώσουμε το φεμινισμό και τον αντιφασισμό ως ένα και να αναπτύξουμε μια αντισεξιστική προσέγγιση γύρω από αυτά τα ζητήματα στο σημερινό χώρο. Σε αυτή την συνέντευξη θέλουμε να εστιάσουμε στο κίνημα του '90. Δεν θα προσπαθήσουμε να πετύχουμε μια πλήρη σύγκριση ανάμεσα στο περασμένο και το σύγχρονο κίνημα και μόνο περιστασιακά θα ασχοληθούμε με σημερινές ομάδες. Φτάσαμε σε αυτή την απόφαση επειδή στα '90s η (f)Antifa ήταν ένα μεγάλο κίνημα που εμπεριείχε πολλές ενεργές ομάδες που συνδέονταν μέσα από πανεθνικές δικτυώσεις και συνελεύσεις. Σήμερα αυτό δεν ισχύει πια.

- F.B.: Ποιες συνθήκες ήταν καθοριστικές για την ίδρυση των (f) Antifa ομάδων; Πόσες (f)Antifa ομάδες υπήρχαν στην γερμανία και υπάρχουν ακόμα;

- Τα κίνητρα για να οργανωθούν χωριστά οι γυναίκες και οι λεσβίες σε αυτές τις ομάδες ήταν πολλαπλά. Η αφετηρία ήταν οι μαζικές αντιπαραθέσεις σχετικά με το σεξισμό σε πολλές πόλεις, ιδιαίτερα η αντιμετώπιση της σεξουαλικοποιημένη βίας στο χώρο ήταν ένα από αυτά τα ζητήματα αντιπαραθέσεως. Ακόμη και τα περαιτέρω κίνητρα δεν μπορούν να διαχωριστούν από αυτό το κύριο ζήτημα στις περισσότερες (f) Antifa ομάδες, ή μάλλον συχνά απέρρεαν και από αυτό. Από τη μια, η γυναικεία κριτική των ανδρικών στυλ επικοινωνίας, του σεξισμού, της ματσίλας, της εγωκεντρικής στράτευσης και της έλλειψης αναστοχασμού των ανδρών στις antifa δομές έγινε σταδιακά πιο ορατή. Από την άλλη, διευρύνθηκε η θεματολογία της antifa δουλειάς. Οι συγκρούσεις στο εσωτερικό των φεμινιστικών δομών βρήκαν την έκφραση τους στους δρόμους και στην αναζήτηση ανεξάρτητων μορφών οργάνωσης. Ακόμη και πριν το 1989 μια σειρά από (f)Antifa οργανώσεις δημιουργήθηκαν. Το 1985 προσπάθησαν να οργανώσουν ένα ξεχωριστό γυναικείο Antifa συνέδριο και τα μετέπειτα χρόνια υπήρχαν σταθερά γυναικεία μπλοκ σε διαμαρτυρίες και γυναικείες διαδηλώσεις και συνέδρια. Κατά τη διάρκεια του τέλους των '80s, γυναικείες ή φεμινιστικές Antifa ομάδες ιδρύθηκαν σε διάφορες πόλεις και συνδέονταν εν μέρει και σε πανεθνικό επίπεδο. Πάνω από μια ντουζίνα πανγερμανικές συναντήσεις των 25 και πλέον αυτών ομάδων (το έτος 1993) έλαβαν χώρα ανάμεσα στο 1990 και το 1999.

- F.B.: Τι είδους υποστήριξη ή εμπόδια τέθηκαν προ της δημιουργίας αυτών των ομάδων από άλλους πολιτικούς χώρους ή άλλες ομάδες;

- Η κατάσταση ήταν διαφορετική από πόλη σε πόλη. Μερικές ομάδες δεν λαμβάνονταν σοβαρά υπόψη από ομάδες μικτών φύλων, υπήρξαν και απόπειρες να τις γελοιοποιήσουν, κυρίως μέσω αστειών σχετικά με τον όνομα τους. Σε άλλες περιοχές, υπήρχε αρκετή υποστήριξη σε γυναίκες αντιφασίστριες οι οποίες (επέλεγαν να) οργανώνονταν ξεχωριστά.

Στις (f)Antifa ομάδες υπήρχε πολλή συζήτηση για το επίπεδο συνεργασίας με μεικτές ομάδες αλλά υπήρχε και διαφορετική αντιμετώπιση από πόλη σε πόλη. Υπήρξε και συνεργασία μόνο σε συγκεκριμένες, πολύ ιδιαίτερες, περιστάσεις αλλά και ευρεία και συνεχόμενη συνεργασία γύρω από κάποια ζητήματα. Στις περισσότερες περιπτώσεις, όμως, μια διαρκής συνεργασία δεν ήταν δυνατή επειδή οι (f)Antifa ομάδες κάλυπταν ένα μεγάλο φάσμα θεμάτων που δεν ενδιέφεραν τις άλλες antifa ομάδες. Γενικά, το περισσότερο κοινό έδαφος εμφανίστηκε ανάμεσα σε ριζοσπαστικές φεμινιστικές ομάδες και αντιφασίστριες γυναίκες, οπότε η πλειοψηφία τους δημιούργησε (f)Antifa ομάδες και ενσωμάτωσε τις διασυνδέσεις του με το φεμινιστικό κίνημα στις νέες ομάδες.

- F.B.: Υπήρξαν ανδρικές και μεικτές αντιφά ομάδες που επίσης δεσμεύονταν σε φεμινιστικούς στόχους και αν ναι, υπήρχε συνεργασία;

- Η ενασχόληση με τον φεμινισμό και τον αντισεξισμό στο εσωτερικό του αντιφασιστικού κινήματος, καθώς και η ανάλυση περί της άκρας δεξιάς, αλλά και η επιρροή του αυτόνομου gay και queer κινήματος είχαν σαν αποτέλεσμα μια αυξανόμενη κριτική αντίληψη του ανδρισμού ως κοινωνικής κατηγορίας όπως και της ετεροκανονικότητας. Όμως, η επιρροή στις οργανωτικές μορφές παρέμεινε μικρή. Σύμφωνα με την έρευνα μας υπήρχαν δυο φεμινιστικές ανδρικές antifa ομάδες στην Γερμανία, από τις οποίες η Autonome Männer-Antifa (AMA) από το Αμβούργο ήταν αυτή με την πιο σταθερή παρουσία και επίσης συνεργαζόταν με το πανγερμανικό δίκτυο των (f)Antifa. Παρόλα αυτά, η σχέση ανάμεσα στις (f)Antifa και τις ανδροκρατούμενες δομές και αυτόνομες ανδρικές ομάδες δεν κυριαρχούταν από το πιο πρόσφατο «σκάσε και άκου!». Πολλές από τις ομάδες μας μίλησαν θετικά για την δουλειά τους με τις μεικτές antifa και με χαρά για τις παρεμβάσεις των AMA του Αμβούργου, που είχαν ως έναν από τους σκοπούς τους να εκφράζουν ρητά ανδρικές αντι-σεξιστικές οπτικές.

- F.B.: Υπήρξαν μετανάστριες ή άτομα τρίτης γενιάς στις ομάδες; Αν όχι, ή μόνο λίγες, ποιος πιστεύετε ήταν ο λόγος;

Από όσο γνωρίζουμε υπήρχαν ελάχιστες μετανάστριες στις (f)Antifa ομάδες, όπως και στις μεικτές antifa ομάδες. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπήρχαν μετανάστες/ριες ενεργές αντιφασιστικά! Π.χ. υπήρχε η Antifa- Gençlik στο Βερολίνο (1), μια ομάδα που αποτελούταν κυρίως από τούρκους και κούρδους νεολαίους, που προέρχονταν από το αυτοοργανωμένο μεταναστευτικό κίνημα και αποτελούσαν μια δίοδο του μεταναστευτικού κινήματος προς το κυρίως λευκό αυτόνομο κί-

νημα. Υπάρχουν σίγουρα πολλοί λόγοι γιατί το κίνημα αυτό και οι (f) Antifa ομάδες ήταν τόσο λευκές, και πολλοί από αυτούς τους λόγους αποτελούν αντικείμενο μεγάλων συζητήσεων στην γερμανία. Σίγουρα ένας από τους λόγους είναι ότι ο ρατσιστικός διαχωρισμός που υπάρχει σε όλη τη γερμανική κοινωνία είναι κυρίαρχος και στο αριστερό κίνημα. Αλλά το κατά πόσο εκπροσωπούνται οι μετανάστες φαίνεται να εξαρτάται και από το που έδιναν την κύρια έμφαση τους οι ομάδες.

- F.B.: Τι συναρθρώσεις συναντήσατε στην ανάλυση σας του έθνους και του φύλου; Πιο συγκεκριμένα: υπήρξε κάποια προσπάθεια να αναλύσετε την σύνδεση ανάμεσα στο έθνος και το φύλο υπό τη σκοπιά της εθνικοσοσιαλιστικής ιστορίας της γερμανίας;

Ναι, έγινε όντως μια τέτοια προσπάθεια. Προσεγγίστηκε σε δύο επίπεδα. Στα μέσα των '80ς, οι φεμινίστριες κατήγγειλαν τις φασίστριες γυναίκες κατά τη διάρκεια του ιταλικού φασισμού και του εθνικοσοσιαλισμού ως θύτες. Πριν αντιμετωπιζόνταν κυρίως ως θύματα. Η έμφαση στη συνεχή τους, ως φασιστριών, σήμαινε ότι οι γυναίκες δεν ήταν μόνο στόχος και θύματα καταπίεσης και εκμετάλλευσης αλλά επίσης μπορούσαν να ευνοηθούν και όντως ευνοούνταν από αυτές τις μορφές διακυβέρνησης. Αν και οι γυναίκες δρουν από διαφορετική θέση από ότι οι άντρες. Παραμένουν λιγότερο προνομιούχες σε σύγκριση με τους άντρες σε τέτοιες δομές, ακόμα και αν παίρνουν ενεργό ρόλο στο σύστημα όπως τόνισε η φεμινίστρια Christina Thürmer-Rohr. Η πλειοψηφία των γυναικών στη γερμανία που δεν διωκόταν, επικροτούσε το εθνικοσοσιαλιστικό κράτος και προσπάθησε να καλύψει τα εγκλήματα του κάτω από μια κουβέρτα ανθρωπιστικών αρετών. Ίδρυσαν ένα κράτος δολοφόνων στο όνομα της μητρότητας.

Σε ένα άλλο επίπεδο, κατά την διάρκεια των '80ς, οι φεμινίστριες που ασχολούνταν με τον φασισμό συζήτησαν τη διασύνδεση ανάμεσα στην πατριαρχική και φασιστική κυριαρχία. Ασκήθηκε κριτική στο τυφλό σημείο του φύλου, στην έρευνα περί φασισμού, επειδή ο φασισμός ως τότε δεν αναγνωριζόταν ως πατριαρχική ιδεολογία και κυριαρχία. Η πρόσληψη των γυναικών στο νεο-φασισμό αποτελεί ένα σύνολο βιολογιστικών συντηρητικών θηλυκών μύθων, όπως είπε η Ursel Döhmner στα κείμενα της. Και κάλεσε την (αντιφασιστική) αριστερά, «να σκεφτεί πιο σοβαρά το πώς να ξεπεράσουμε τέτοιες μορφές πατριαρχικής εξουσίας και πώς να τις αντιμετωπίσουμε θεμελιωδώς.» Αυτά τα δύο νήματα θεωρίας, η συζήτηση γύρω από τις γυναίκες ως θύματα και θύτες και το αλληλένδετο ανάμεσα στον φασισμό και την πατριαρχία, άνοιξαν δυο πεδία εργασίας και έρευνας για τα αντιφασιστικά δίκτυα. Από τη μια, με βάση τις γυναίκες ως θύτες στον ιστορικό φασισμό, υπήρξε μια σημαντική συζήτηση ενάντια στις δεξιές γυναίκες. Οι (f)Antifa ομάδες υπήρξα αυτές που ξέθαψαν αυτό το ζήτημα από την κυρίαρχη ανδροκεντρική οπτική. Το έκαναν ορατό και από εκεί και πέρα άρχισε να ξεκλειδώνει η δυνατότητα πρακτικής αντιμετώπισης της δουλειάς των δεξιών γυναικών. Αυτό ήταν ένα από τα ουσιαστικά επιτεύγματα των (f)Antifa ομάδων. Σήμερα είναι πολύ δυσκολότερο να παραμεί-

νουν απαραίτητες οι πολιτικές στρατηγικές των δεξιών γυναικών.

- F.B.: Πράγματι, έχουν υπάρξει γυναίκες και άλλοι πέραν των ηγεμονικά αρρενωπών ηγετών, που ήταν μαζί ή είναι ακόμα. Στην Ελλάδα, βέβαια, συμβαίνει σπάνια (π.χ. 7 στους 10 ψηφοφόρους των ελλήνων νεοναζί είναι άντρες και οι βουλευτές είναι όλοι άνδρες). Αν εμφανιστούν άλλα υποκείμενα, πλευρίζονται από τους αντιφασίστες με τον γνωστό ομοφοβικό και σεξιστικό τρόπο, στο πλαίσιο ενός σεξιστικού αντιφασισμού. Υπάρχουν παρόμοιες καταστάσεις στην γερμανία; Πως αντιμετωπίζονταν τέτοιες καταστάσεις;

Λόγω του ότι η πατριαρχική οπτική για τις γυναίκες στον ναζιστικό χώρο τις υποβαθμίζει και σχετικοποιεί τη σημασία τους και αυτό τις δίνει εύκολα ένα ευρύ πεδίο δράσης, ήταν σημαντική μέριμνα των (f) Antifa να αποκαλύπτουν ναζίστριες. Μάλιστα, ήταν πολύ πετυχημένες σε αυτό το έργο τους. Σήμερα οι περισσότεροι ακτιβιστές και ακτιβίστριες γνωρίζουν ότι υπάρχουν γυναίκες στο ναζιστικό χώρο που είναι ενεργές και συνεπώς επικίνδυνες. Αυτές οι γυναίκες σπανίως βρίσκονται σε ηγετικές θέσεις αλλά είναι παρούσες σε όλες τις εκδοχές και τα φασιστικά μορφώματα, από τα δεξιά κόμματα μέχρι τους αυτόνομους εθνικιστές ή τις παράνομες μιλίταντ δράσεις. Σήμερα, μια ρητή στρατηγική των ακροδεξιών γυναικών είναι να οργανώνονται π.χ. σε συλλόγους γονέων και κηδεμόνων για να επηρεάζουν με έναν υπόγειο κοινωνικό τρόπο τα πράγματα προς την κατεύθυνσή τους. Στα '90ς κάποιες (f)Antifa ακτιβίστριες ξεκίνησαν συζητήσεις για το πώς να αντιμετωπίζονται οι νεοναζί γυναίκες σε φυσικές αντιπαραθέσεις. Αυτές οι συζητήσεις δεν φτάσαν ποτέ σε μια κοινή αντίληψη. Υπήρχαν αντιφασίστριες που απέρριπταν πλήρως την ανδρική βία ενάντια στις γυναίκες και, έτσι, κατανοούσαν τη βία από αντιφασίστες άντρες ενάντια σε ναζίστριες ως αναπαραγωγή πατριαρχικών σχέσεων. Άλλες αντιφασίστριες θεωρούσαν την άνιση συμπεριφορά προς ναζιστές και ναζίστριες σε φυσικές αντιπαραθέσεις ως ένα είδος σεξισμού που υποβαθμίζει τις ναζίστριες γυναίκες και δεν τις θεωρεί «σοβαρές» πολιτικά. Μια άλλη έγνοια των (f)Antifa ομάδων ήταν να μην αποδεχτούν το σεξισμό ως «αντιφασιστικό τρόπο μάχης» και να μην αποδέχονται σεξιστικές ή ομοφοβικές προσβολές και απειλές σεξουαλικοποιημένης βίας. Το αποτέλεσμα αυτής της αντίληψης κρατάει μέχρι σήμερα. Αν και υπάρχουν ενίοτε σεξιστικά σχόλια από άτομα σε διαδηλώσεις, δεν αποτελούν κοινό τόπο και δεν μένουν αναπάντητα. Οι αναλύσεις περί των δεξιών και ηγεμονικών αρρενωποτήτων έφεραν επίσης το ζήτημα των εννοιών και της κατασκευής του ανδρισμού σε κομμάτια του antifa κινήματος. Συνεπώς, η αρετή του στρατιώτη και παρόμοιες κατασκευές ανδρισμού θα έπρεπε να είναι εκτός συζήτησης.

- F.B.: Τι σημαίνει (f)Antifa στην πράξη; Επιπλέον, στις δικές μας δράσεις προσπαθούμε να ακολουθούμε 4-5 αρχές (κυκλικότητα ρόλων, καμιά ιεραρχία στους τύπους δράσης, αποφεύγουμε το φετίχ βίας και την μάτσο επίδειξη, κ.τ.λ.). Τι άλλο σημαίνει ο φεμινιστικός αντιφασισμός στην πράξη;

Οι ομάδες (f)Antifa αντιπαρατέθηκαν με τους θεματικούς περιορισμούς της Antifa, ειδικά στα '90ς, γύρω από τον ακτιβιστικό προσανατολισμό και τους κατά τόπους αγώνες τους. Οργάνωσαν δράσεις ενάντια στις ανδροκεντρικές συνθήκες πέρα από τα «τυπικά αντιφασιστικά καθήκοντα». Επίσης, στο εσωτερικό του αντιφασιστικού χώρου δοκίμασαν νέες μορφές δράσης.

Να τι μας είπαν ακτιβίστριες από την φεμινιστική Antifa της Φρανκφούρτης (Frauen-Antifa Frankfurt/Main):

«Πρώτα οργανώναμε εκδηλώσεις μόνο για γυναίκες. Ύστερα μήκω η έννοια του να οργανώνουμε συγκεκριμένες εκδηλώσεις δυο φορές, μια για γυναίκες και μια για μεικτό κοινό. Το κάθε κοινό είχε τον δικό του τρόπο να συζητάει. Στις αποκλειστικές γυναικείες εκδηλώσεις κάθε άτομο ήταν πολύ πιο ενεργό και τα θέματα είχαν περισσότερο να κάνουν με την καθημερινή ζωή. Υπήρχαν περισσότερες ερωτήσεις και λιγότερος φόβος του να πεις 'κάτι χαζό' ή του να θέσεις ερωτήματα, εφόσον οι φραγμοί στη συζήτηση ήταν πολύ λιγότεροι.»

Η κριτική των (f)Antifa δεν είχε να κάνει μόνο με την αντιμετώπιση του σεξισμού στις δράσεις, αλλά κατευθυνόταν και ενάντια σε μορφές δράσης που τις ένιωθαν αρρενωπές, ενάντια στον θεματικό περιορισμό της antifa και ενάντια στις ανδροκρατούμενες δομές των ομάδων. Αλλά η κριτική στο «χώρο» έμεινε εντός ενός ορίου. Δεν υπήρχε εστίαση στην κριτική στις σχέσεις στην ριζοσπαστική αριστερά.

Στην πράξη οι φεμινίστριες αντιφασίστριες πάντα εστίαζαν σε δυναμικές δράσεις και την πράξη, Συνεπώς, οι δυναμικές δράσεις αποτελούσαν σημαντικό ζήτημα για τις (f)Antifa ομάδες.

Στο κείμενο ενός πανγερμανικού συνεδρίου των (f)Antifa λένε:

«Η καθημερινότητα εμάς των γυναικών είναι εξ ορισμού μίλιταντ. Δεν είμαστε ενάντια στις δυναμικές δράσεις αρκεί να έχουν σκοπό και να είναι για εμάς εύλογες. Υποστηρίζουμε τους κοινούς, αμοιβαίους και συνεπείς αγώνες των αντιφασισ(ρι)ών, όποτε είναι δυνατόν. Αλλά απεχθανόμαστε τις δυναμικές

δράσεις που τίθενται ως αυτοσκοπός, αυτές που βλάπτουν άλλους άνευ λόγου και βοηθάνε περισσότερο την ανδρική αυτοέκφραση παρά τον πολιτικό αγώνα. Δεν μπορούμε να αποδεχτούμε πια αυτό τον κυνισμό.» (περιοδικό Radikal, Καλοκαίρι 1993, σελ. 152).

Η οπτική αυτή, λοιπόν, καθώς και οι συνεχιζόμενες αντιπαραθέσεις γύρω από τις διαφορετικές πολιτικές πρακτικές δεν έλαβε χώρα μόνο στις (f) Antifa ομάδες αλλά επηρέασε και τις ανδροκρατούμενες αντιφασιστικές δομές.

- F.B.: Φόβος στους δρόμους και κατά την διάρκεια αντιφασιστικών δράσεων. Πως το αντιμετωπίζουν αυτό στις πολιτικές δομές; Ή για να το θέσουμε διαφορετικά: Πως ο φόβος και η αναγκαία αντιφασιστική δράση πάνε μαζί;

Μια φεμινιστική antifa ομάδα αναφέρθηκε σε ένα είδος διαχείρισης του φόβου που μας φαίνεται εύλογη. Συγκεκριμένα, είπαν: «Η πιο σημαντική διαφορά ήταν ότι προετοιμάζαμε δράσεις διαφορετικά. Είχαμε πολλές συζητήσεις πάνω στο τι κάθε άτομο ήταν ικανό να κάνει και φροντίζαμε να είχαν όλες την ευκαιρία να συμβάλλουν ή να εκφράσουν επιφυλάξεις. Δεν ευθυγραμμίζαμε την ομάδα στη δράση αλλά τη δράση στην ομάδα. Η προετοιμασία μιας δράσης ήταν πάντα μια διαδικασία με ένα ανοιχτό τέλος. Οι φόβοι εκφράζονταν ανοιχτά και μπορούσαν συνεπώς να αποφευχθούν εύκολα. Δεν το βλέπαμε σαν αδυναμία. Μιλάγαμε για πιθανές συνέπειες της καταστολής. Επίσης, μιλάγαμε για το «χειρότερο σενάριο» και πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης. Ακόμα και η πιθανή φυλάκιση συζητιόταν. Πόση φυλακή μπορεί ένα άτομο να «αντέξει»; Η αλληλεπίδραση μέσα από αυτές τις συζητήσεις επηρέαζε τη μορφή της δράσης. Δεν ποζάραμε με μίλιταντ τρόπο, όπως συνηθιζόταν αλλού. Αυτό έκανε τις δράσεις μας καλές στην εκτέλεση και συνήθως μπορούσαμε να εκτελέσουμε αυτό που είχαμε σχεδιάσει. Αυτό φυσικά μας έκανε αξιόπιστες για τις συντρόφισσες μας.»

Η ομάδα της Φρανκφούρτης επίσης προσπάθησε να συζητήσει αυτή την προσέγγιση σε μεικτές ομάδες και στήριζε το να μιλάνε για τους φόβους και τους θυμούς τους. Αυτό δεν ήταν εύκολο επειδή οι περισσότεροι δεν παραδέχονταν και δεν επέτρεπαν στους εαυτούς τους να φοβούνται και δεν μπορούσαν να το διαχειριστούν.

Για αυτή την προσπάθεια τους λένε:

«Σε τέτοιες ομάδες επανειλημμένα είχαμε το βίωμα ότι η

εφαρμογή των δράσεων αποτύγχανε συχνά επειδή οι ομάδες δεν μπορούσαν να στηριχθούν σε άτομα. Λόγω των μη εκφρασμένων φόβων, άνθρωποι κατέληγαν να μην εμφανίζονται στο σημείο συνάντησης, ή να τρέχουν όταν μια οργανωμένη υποχώρηση θα ήταν προτιμότερη. Οι ανδροκρατούμενες ομάδες ακόμα έχουν αυτή την παραδοσιακή εικόνα του ισχυρού και θαρραλέου πολεμιστή που δεν δείχνει καθόλου συναισθήματα. Δεν ήμασταν «μη-θαρραλέες», απλώς δεν θέλαμε πότε να διαχωριστούμε από τα συναισθήματα. Το ζήτημα δεν ήταν να υιοθετήσουμε αυτή την ανδρική αντίληψη του θάρρους, αλλά να σκεφτούμε το θάρρος διαφορετικά. Στο τέλος, οι δράσεις μας αποδείχτηκαν πιο σκόπιμες και αποτελεσματικές – όλες ήξεραν για το τι μπορούσαν να εμπιστευτούν τις εαυτές τους να κάνουν. Το να συζητήσεις τον φόβο στις μεικτές ομάδες δεν ήταν εύκολο. “Φόβος; Εγώ δεν φοβάμαι! Δεν τα πιστεύω αυτά” ήταν μια συνηθής απάντηση.»

Αυτό είναι, πρώτα από όλα, ένα παράδειγμα που μπορεί να μεταφερθεί για το πως οι ομάδες αντιμετώπιζαν τον φόβο σε σχεδιασμένες δράσεις. Βασικά, μας φαινόταν σημαντικό να μιλάμε για τους φόβους – έτσι ώστε να μην φαίνονται σαν αδυναμίες, που δεν είναι αν γίνουν αντικείμενο συλλογικής διαχείρισης.

- F.B.: Ένα άλλο ερώτημα. Έχουμε τη γνώμη ότι η ακαδημαϊκοποίηση και η κατανάλωση υπέρ-μετρης ενέργειας στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης (π.χ. facebook-οποίηση) έχουν οδηγήσει σε ένα ιδιότυπο backlash στην Ελλάδα. Αναμφίβολα, περισσότερες και περισσότερες ασχολούνται με τα της φεμινιστικής ατζέντας ή τα ζητήματα ‘φύλου’. Όμως, αυτό συμβαίνει με έμφαση στον ιδιωτικό χώρο. Την ίδια ώρα, ελάχιστες/οι πολεμάνε για αυτά στο δημόσιο χώρο. Είναι η κατάσταση στη γερμανία παρόμοια;

Ένα αντιφεμινιστικό backlash είναι πολύ κυρίαρχο και στην γερμανία. Λιγότερο, όμως, συνδέεται με την ακαδημαϊκοποίηση του φεμινισμού και περισσότερο εκφράζεται από τους συντηρητικούς, τους αντιφεμινιστές και τη δεξιά. Αλλά υπάρχει ακόμα ένας δημόσιος και επιθετικός φεμινιστικός αγώνας. Έχουμε πολλές αμφιβολίες, βέβαια, για την ακαδημαϊκοποίηση του φεμινισμού, η εντύπωση μας είναι ότι αυτή η ακαδημαϊκοποίηση δεν προωθούσε έναν επιθετικό αγώνα και δημιούργησε και νέους αποκλεισμούς. Δεν θέλουμε να επιχειρηματολογήσουμε ενάντια στο ότι ο φεμινισμός όντως χρειάζεται να παίξει έναν ρόλο στα πανεπιστήμια και η φεμινιστική έρευνα είναι σημαντική, αλλά η ακαδημαϊκοποίηση των συζητήσεων ενός κινήματος πράγματι δεν μας φαίνεται εύλογη. Παρομοίως δεν μας φαίνεται εύλογη και η επιδίωξη ανεύρεσης «της μιας και αληθινής θεωρίας». Η κατάλληλότητα μιας θεωρίας αποδεικνύεται στην πολιτική πράξη και το ποια πολιτική στρατηγική είναι λογική στο τώρα μπορεί επίσης να αποφασιστεί με βάση την εκάστοτε δεδομένη κατάσταση. Υπάρχει μια αύξηση των συζητήσεων γύρω από όρους και ορισμούς, θεωρητικά επιχειρήματα (το ίδιο συμβαίνει και στο ριζοσπαστικό φεμινισμό) και γλωσσική κριτική. Συνολικά, η εστίαση μετατοπίστηκε από την ‘αντίσταση’ στην ‘κριτική’, κάτι που κατά βάση έρχεται ενάντια στην πρακτική ενός κινήματος. Υπάρχει, επίσης, μια λιγότερο επιθετική και εστιασμένη στη δράση αντιμετώπιση ειδικά απέναντι στο backlash.

Όσον αφορά την facebook-οποίηση, πρώτα, μια ηθική επιταγή: για εμάς, το facebook είναι απαράδεκτο, όχι μόνο με όρους καταστολής. Πιστεύουμε ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, γενικά, σίγουρα μπορεί και να έχουν θετικά αποτελέσματα για ένα κοινωνικό κίνημα, αλλά δεν μπορούν να υποκαταστήσουν την κοινωνική πράξη ενός κινήματος. Η ριζοσπαστική αριστερή πολιτική συμπεριλαμβάνει μια πραγματική αναφορά της μιας στην άλλη, δηλαδή του κινήματος στην πράξη. Δεν είναι δυνατόν εμείς να κρίνουμε σε ποιο βαθμό η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης προκάλεσε μια μετατόπιση της πολιτικής παρέμβασης από τους δρόμους στο ιδιωτικό. Αλλά το ότι αυτή η τάση υπάρχει, φαίνεται και στη γερμανία και όχι μόνο για τη φεμινιστική πολιτική.

“Η πλειοψηφία των γυναικών στη γερμανία που δεν διωκόταν, επικροτούσε το εθνικοσοσιαλιστικό κράτος και προσπάθησε να καλύψει τα εγκλήματα του κάτω από μια κουβέρτα ανθρωπιστικών αρετών. Ίδρυσαν ένα κράτος δολοφόνων στο όνομα της μητρότητας.”

- F.B.: Μείνστριμ ισλαμοφοβικός φεμινισμός: Στην Ελλάδα αυτό είναι ένα σίγουρο μέσο για να γίνει πιο ελκυστικός ο φεμινισμός, δηλαδή να κινηθεί προς το μείνστριμ. Πως είναι η κατάσταση στη γερμανία όσον αφορά αυτή την σχέση;

Ναι, αυτό μάλλον ισχύει και στην γερμανία. Μέρη του φεμινιστικού κινήματος προβάλλουν την πατριαρχική καταπίεση στο Ισλάμ και συνεπώς προωθούν τον κοινωνικό αντιμουσουλμανικό ρατσισμό. Συνεπώς ένας ριζοσπαστικός φεμινισμός που επιτίθεται σε όλες τις σχέσεις καταπίεσης από μια ελευθεριακή οπτική, μας φαίνεται ακόμα πιο σημαντικός. Για εμάς το ξεπέραςμα της πατριαρχίας σημαίνει το ξεπέραςμα κάθε ιεραρχίας, εκμετάλλευσης και των κοινωνικών συνθηκών που βασίζονται στον ανταγωνισμό.

- F.B.: Μια τελευταία ερώτηση. Η «επίσημη» ιστορία του φεμινισμού καθώς και της αριστεράς και ολόκληρης της κοινωνίας γράφτηκε μετά την στρατιωτική δικτατορία (1967-1974) και την εγκαθίδρυση μιας πολιτικής δημοκρατίας. Αυτό συνέβη σε μια περίοδο «εθνικής συμφιλίωσης» που ακολούθησε τον εμφύλιο πόλεμο και την απαγόρευση όλων των αριστερών οργανώσεων. Ακόμα και σε αυτό το πλαίσιο, όμως, έγινε προσπάθεια από το κράτος και τους/τις αριστερούς/ές ιστορικούς να σβηστούν ίχνη αντίστασης από αιρετικούς και μειονότητες, καθώς και στιγμές εσωτερικού διχασμού των φεμινιστριών με βάση τη στάση τους απέναντι στο ελληνικό κράτος. Υπάρχουν αντίστοιχοι παραλληλισμοί στην γερμανική ιστορία; Υπάρχει προσπάθεια να διαγραφούν ίχνη ριζοσπαστικών γυναικείων πρακτικών ή μάλλον περιπτώσεις ‘απρεπούς’ – σε σχέση με την επίσημη ιστοριογραφία – αντίσταση στο παρελθόν;

Μια σύγκριση με τη γερμανική ιστορία μας φαίνεται δύσκολη. Καταρχήν, γενικά μπορούμε να πούμε ότι η φεμινιστική αντίσταση δεν έχει τύχει προσοχής από την πολιτική ή ακόμα και την αριστερή ιστοριογραφία. Αυτό μπορεί να αποδειχτεί ιστορικά. Οι γυναίκες στην ιστοριογραφία συχνά απεικονίζονταν με βάση τις σχέσεις τους προς άντρες – ως κόρες, σύζυγοι, ερωμένες, σύντροφοι – ή απλά δεν τους αποδιδόταν καμιά σημασία καθόλου.

Παρόλα αυτά, πάντα υπήρχαν γυναίκες στον αντιφασιστικό αγώνα: οι αναρχοφεμινίστριες Mujeres Libres, μια μάχιμη γυναικεία μονάδα στον ισπανικό εμφύλιο που αποτελούνταν από πάνω από 20.000 γυναίκες, οι γυναίκες στη γαλλική αντίσταση που δημιούργησαν αντιφασιστικές γυναικείες επιτροπές ως κομμάτι του Διεθνούς Συνεδρίου Γυναικών ενάντια στον Φασισμό και τον Πόλεμο ήδη από το 1934, οι γιουγκοσλάβες αντάρτισσες του AFŽ (Antifašistička Fronta Žena – αντιφασιστικό γυναικείο μέτωπο) με τον ενεργό τους ρόλο ως σύνδεσμος κομμουνιστριών γυναικών κατά του πολέμου, και οι οποίες τελικά έπρεπε να σβήσουν όλα τα έμφυλα σημεία του προγράμματος τους ως συνέπεια της πίεσης που τους επέβαλλαν οι άντρες σύντροφοι τους. Αυτά είναι λίγα μόνο παραδείγματα. Αυτές οι γυναίκες πάντα πολέμουσαν δύο μάχες: τη μάχη ενάντια στον φασισμό και αυτήν ενάντια στους άντρες συντρόφους, που δεν είχαν καιρό να συζητήσουν για τις έμφυλες σχέσεις και που συχνά ερμήνευαν τις φεμινιστικές πρακτικές ως δυνάμει διασπαστικές για την αντιφασιστική αντίσταση. Αυτή η τύφλωση προς το φύλο συνεχίζεται και σήμερα. Βλέπουν τον αντιφασισμό ως ανδρικό πεδίο. Η πιο πρόσφατη

«αντιφασιστική ιστοριογραφία», επίσης, δεν έχει εκτεταμένες αναφορές στις (f)Antifa ομάδες, ή ακόμη δεν τις αναφέρει και καθόλου. Όπως είπαμε, με αυτό το βιβλίο θέλαμε να αντιπαλέψουμε αυτό το τυφλό σημείο που μολονότι σαν παράδειγμα οργάνωσης φαίνεται εν μέρει επιτυχημένο, υπάρχουν ακόμα αντιφασίστες που ξεχνάνε τις (f)Antifa οργανώσεις όταν αναφέρονται στην ιστορία του μαχητικού αντιφασισμού στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

* Το **fight back** αποτελείται από γυναίκες και άνδρες που σκέφτονται και συζητάνε πάνω στις έκφυλες άμυνες απέναντι στην ελληνοφασιστική επέλαση του 21ου αιώνα. Λειτουργεί σαν υπο-ομάδα εργασίας του antifa negative και, για περαιτέρω επικοινωνία μαζί της, μη διστάσετε: fight_back_ngt@riseup.net

Υ Π Ο Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Η

(1): Πρόκειται για μια ομάδα μεταναστών από το δίκτυο του Café Morgneland. Είναι γνωστό ότι η συγκεκριμένη ομάδα διαλύθηκε από το γερμανικό κράτος μετά από την επίθεσή της σε συγκέντρωση νεοναζί με αποτέλεσμα τον θάνατο από μαχαιριά του ηγέτη τους. Για περισσότερα, βλέπε και στον τόμο ‘Ανθολογία κειμένων ενάντια στον γερμανικό και τον ελληνικό βούρκο’, Café Morgenland, 1991-2011.

“Έχουμε πολλές αμφιβολίες, βέβαια, για την ακαδημαϊκοποίηση του φεμινισμού, η εντύπωση μας είναι ότι αυτή η ακαδημαϊκοποίηση δεν προωθούσε έναν επιθετικό αγώνα και δημιούργησε και νέους αποκλεισμούς. [...] Συνολικά, η εστίαση μετατοπίστηκε από την ‘αντίσταση’ στην ‘κριτική’, κάτι που κατά βάση έρχεται ενάντια στην πρακτική ενός κινήματος.”